7/17933

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01-1304
Konu : Sayın Mustafa ÖZYURT'un
7/17933 Nolu Soru Önergesi

54784

10../10/2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 16/10/2006 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-26306 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Bursa Milletvekili Sayın Mustafa ÖZYURT'un, "Sulak alanların korunmasına ilişkin" 7/17933 esas nolu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK:
Cevabi yazı (2 sayfa)

DAĞITIM
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

Söğütözü Caddesi No:14/E Kat:1 06560 Beştepe / ANKARA
Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hüseyin AYTAÇ / Şube Müdürü. Telefon: (312) 207 67 52 Faks : (312) 207 67 88
e-posta : h.aytac@cevreorman.gov.tr Web : http://www.cevreorman.gov.tr

7/17933

BURSA MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA ÖZYURT'UN 7/17933 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI

1. Ülkemizde 1950'li yıllarda ilk olarak sıtma hastalığını önlemek amacıyla başlatılan sulak alanların kurutulması çalışmaları, daha sonraları tarım toprağı kazanmak şeklinde devam etmiştir. Türkiye genelinde 1.300.000 hektar sulak alan habitatı kurutma, ıslah, sulama ve baraj gibi proje uygulamaları ile tahrip edilmiştir.

Geçmiş yıllarda ülkemizdeki sulak alanların kurutulmasıyla ilgili Bakanlığımız tarafından gerekli araştırma ve çalışmalar yürütülmüştür. Kurutulan tüm sulak alanlarımızda bilimsel çalışma yaptırma imkânı bulunmadığı için pilot alan olarak Gavur, Kestel ve Avlan Gölleri detaylı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlara göre, bugüne kadar yapılan kurutmalar neticesinde elde edilen arazilerden istenilen verim alınamamış, tuzlanma ve rüzgar erozyonu gibi nedenlerle toprak verimsizleşmiştir. Yörenin su rejiminin bozulmasının yanı sıra, iklimsel değişiklikler olmuş, bir çok canlı türünün neslinin tehlikeye düşmesi hatta neslinin tükenmesi gibi ileride telafisi mümkün olmayacak şekilde ekolojik denge bozulmuştur.

Örneğin Avlan Gölü 1975'li yıllarda 5,5 km uzunluğunda dağın altından tünel açılmak suretiyle tarım alanı kazanmak amacıyla kurutulmuştur. Gölün kurutulmasından sonra bölgede ciddi olumsuzluklar yaşanmaya başlamıştır. Taban suyu seviyesi önemli ölçüde düşmüş, elma verimi ve diğer tarımsal verim azalmış, iklim sertleşmiştir. Hatta bölgedeki sedir ormanı kurumaya başlamıştır. Yöre halkı yaşanan bu olumsuzluklardan sonrası gölün yeniden kazanılması gerektiği bilincine ulaşmıştır. Bakanlığımız 1996'lı yıllarda başlattığı gölün yeniden kazanılması çalışmasını, alanı kurutan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü nezdinde devam ettirmiş ve 2001 yılından itibaren alanda yeniden su tutulmaya başlanmıştır.

Bakanlığımız kurutulan diğer sulak alanlarımızın da yeniden kazanılması için gerekli çalışmaları ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde yürütmektedir.

Ülkemizde mevcut durumda sulak alanlarımızda özellikle son yıllar içinde büyük miktarda su seviye düşümleri, hatta bazı alanlarda kurumaya varan azalmalar yaşanmaktadır. Bu kurumanın sadece ülkemizin yaşadığı kurak dönem etkileri ile olmadığı Genel Müdürlüğümüzün yaptığı çoğu sulak alandaki çalışmalar ile ortaya konmuştur. Yaşanan kuraklık doğal olarak sulak alanları etkilemektedir. Ancak sulak alan ekosistemini bozan hatta bazı alanlarda yok olmasına sebep olan faaliyetler plansız yapılan su kullanım çalışmalarıdır. Sulak alanların kurutularak tarıma açılma çalışmaları son yıllarda azalmış olsa da sulak alanları besleyen suların önlerinin kesilerek plansız olarak sulamaya ve diğer amaçlara yönlendirilmesi ile yeraltı suyu kullanımı günümüzdeki sulak alan kurumalarının temel sebebidir. Bu durumun önüne geçebilmek için birçok kurumla birlikte çözüm üretmek gerekmektedir.

2. Bakanlığımız ülkemizdeki sulak alan kurutmalarının önüne geçmek ve bu alanları korumak için 1992 yılından bu yana yasal, teknik ve idari anlamda ciddi çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların başında sulak alanların korunması konusunda Uluslararası bir sözleşme olan Ramsar Sözleşmesine (Özellikle Sukuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi) 1994 yılında taraf olması gelmektedir.

Sözleşme listesine başlangıç olarak uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızdan Kayseri'deki Sultan Sazlığı, Balıkesir'deki Manyas (Kuş) Gölü, Kırşehir'deki Seyfe Gölü, İçel'deki Göksu Deltası ve Burdur Gölü dahil edilmiştir. 1998 yılında ise uluslararası öneme

7/17933

sahip sulak alanlarımızdan Bursa'daki Uluabat Gölü, Adana'daki Yumurtalık Lagünü ile Gediz ve Kızılırmak Nehri Deltaları, 2005 yılında ise Konya Meke Gölü, Kızören Obruğu ve Adana Yumurtalık Lagünü Ramsar Listesine dahil edilerek, toplam alan sayımız 12'ye çıkmıştır.

Türkiye, bu sözleşme ile, başta listeye dahil ettirdiği 12 sulak alan olmak üzere, sınırları dahilindeki tüm sulak alanları korumayı, geliştirmeyi ve akılcı kullanmayı taahhüt etmiştir. Aynı zamanda yapılan çalışmalarımız kapsamında belirlediğimiz 135 uluslararası öneme sahip sulak alanımız bulunmaktadır. Bu sayının çalışmalar bittiğinde 500 adete ulaşacağı öngörülmektedir.

Ülkemizin 1994 yılında taraf olduğu Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşmenin (Ramsar Sözleşmesi) uygulanmasına yönelik olarak ülkemizdeki sulak alanların korunması, geliştirilmesi ve bu konuda görevli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarının belirlenmesi amacıyla Bakanlığımız 30 Ocak 2002 tarih ve 24656 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve 17 Mayıs 2005 tarih ve 25818 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yenilenen "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği" hükümlerine göre tüm sulak alanlar koruma altına alınmıştır. "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"ne göre sulak alan ekosistemini etkileyecek her türlü faaliyet belirlenerek ve gerekli sınırlamalar belirlenmiş olup, bu anlamda doldurma ve kurutma dahil olmak üzere alan üzerinde olumsuz etki yapabilecek tüm çalışmalar yasaklanmıştır.

Buna ilave olarak, 2006 yılı Nisan ayında yenilenen Çevre Kanunu ile de sulak alanların doldurulması ve kurutulması yasaklanmış, sulak alanları dolduran ve kurutanlara ile Yönetmeliğe uymayanlara ciddi ölçülerde para cezaları getirilmiştir.

Bu mevzuatımız çerçevesinde il müdürlüklerimiz aracılığıyla gerekli denetimler yapılmakta ve sulak alanların zararına olabilecek faaliyetlere izin verilmemektedir.

Ayrıca, Sulak alanlarımızın karşı karşıya kaldığı sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilerek ekolojik işleyişinin ve peyzaj bütünlüğünün korunarak akılcı kullanımının sağlanması amacıyla Bakanlımızı tarafından "Sulak Alanların Yönetim Planları" gerçekleştirilmektedir. Şu ana kadar 3 adet alan için (Manyas Gölü, Uluabat Gölü, Göksu Deltası) yönetim planı tamamlanmış; Akşehir ve Eber Göllerli, Kızılırmak Deltası, Gediz Deltası, Burdur Gölü, Yumurtalık Lagünleri için ise yönetim plan çalışmaları devam etmektedir.

3. Ülkemiz yasalarına göre kuyu açma izni ve kuyuların çalışma süreçleri Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü görev ve sorumlulukları altındadır. Bakanlığımız yönetim planlarının uygulandığı alanda sondajlar vasıtasıyla yeraltı suyu kullanımını sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirmeye çalışmakta ve yeni kuyuların açılması konusunda kontrolü elinde tutmaktadır. Fakat bu sorun, ülke genelinde ele alınması ve tüm kurumları ile birlikte çözülmesi gereken bir sorundur. Çünkü ülkemizdeki yeraltı suyu kullanımı ağırlıklı olarak tarımsal amaçlar için yapılmaktadır.

